

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ :

Πάρκο στον Ασύρματο Αγίου Δημητρίου

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ : ΜΩΡΑΙΤΗΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ
ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ : ΧΑΝΙΩΤΟΥ ΕΛΕΝΗ

ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΑ : ΣΙΟΥΜΠΑΛΑ ΟΛΓΑ
ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2014

Πρόλογος

Το θέμα με το οποίο αποφάσισα να ασχοληθώ στα πλαίσια της Διπλωματικής μου εργασίας, αφορά μια έκταση συνολικής επιφάνειας 70 περίπου στρεμμάτων, η οποία βρίσκεται στο Δήμο Αγίου Δημητρίου Αττικής, τον λεγόμενο Ασύρματο, και η οποία βάση του ισχύοντος Πολεοδομικού Σχεδίου χαρακτηρίζεται ως χώρος πρασίνου.

Το ενδιαφέρον μου για την περιοχή αυτή προέκυψε λόγω των προσωπικών βιωμάτων που έχω στην περιοχή καθώς ήταν ανέκαθεν ο τόπος μόνιμης κατοικίας μου, με αποτέλεσμα να έχω ζήσει και να συνεχίζω να ζω σε καθημερινή βάση τόσο τον ίδιο το χώρο του Ασυρμάτου όσο και όλα όσα διαδραματίζονται γύρω από αυτόν για αυτόν.

1. Ο Δήμος Αγίου Δημητρίου

Νομαρχιακή Διάρθρωση Νομού Αττικής

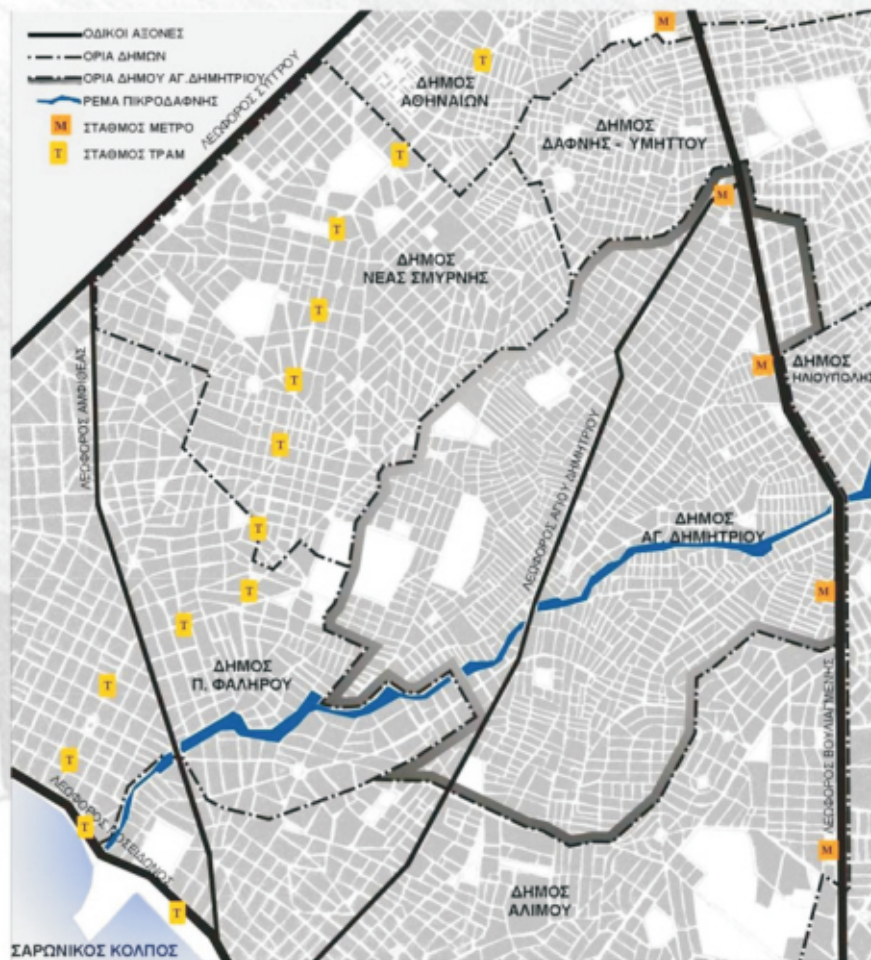

Περιφερειακή Ενότητα Νοτίου Τομέα Αθηνών

Ο Δήμος Αγίου Δημητρίου χωροθετείται στο νότιο τμήμα της Νομαρχίας Αθηνών, στο μέσον ενός νοητού άξονα που ενώνει το κέντρο της Αθήνας με το παραλιακό της μέτωπο.

Συγκεκριμένα ανήκει στην Περιφερειακή Ενότητα Νοτίου Τομέα Αθηνών μαζί με τους δήμους Ταύρου - Μοσχάτου, Καλλιθέας, Νέας Σμύρνης, Παλαιού Φαλήρου, Αλίμου, Ελληνικού - Αργυρούπολης και Γλυφάδας.

Παρά το ότι είναι από τους μεσαίους σε έκταση δήμους της ενότητας αυτής, η θέση του ως προς την απόσταση από το κέντρο της Αθήνας, φαίνεται να τον καθιστά πόλο έλξης για κατοίκηση, καθώς μαζί με τους άλλους δύο εγγύτερους στο κέντρο Δήμους, αυτούς της Καλλιθέας και της Ν. Σμύρνης αποτελούν τους τρεις πυκνότερους σε πληθυσμό.

Όρια Δήμων και Μέσα Σταθερής Τροχιάς

Ίσως αυτό να αποτέλεσε την κύρια αιτία στο ότι ακόμη και έπειτα από την εφαρμογή του Προγράμματος Καλλικράτη, ο Δήμος παρέμεινε αυτόνομος διατηρώντας στο ακέραιο τα σύνορά του.

Σήμερα συνορεύει ΒΑ με το Δήμο Ν. Σμύρνης, ΝΔ με το δήμο Π. Φαλήρου, Νότια με το Δήμο Αλίμου, Ανατολικά με το Δήμο Ηλιούπολης και Βόρεια με το Δήμο Δάφνης – Υμηττού.

Κύρια χαρακτηριστικά του είναι 1) το Ρέμα της Πικροδάφνης, το τρίτο σε έκταση ρέμα της Αττικής, το οποίο πηγάζει από τον Υμητό, διατρέχει κατά μήκος της έκτασής του όλο το Δήμο και εκβάλλει στο Φάληρο, και 2) η Λεωφόρος Αγίου Δημητρίου η οποία αποτελεί συνδυαστικό άξονα δύο βασικών οδικών αρτηριών, της Λ. Βουλιαγμένης και της Λ. Ποσειδώνος. Γεωμετρικά, ουσιαστικά διαιρεί το Δήμο στα δύο, ενώ πρακτικά είναι ο άξονας μέσω του οποίου διευκολύνεται η πρόσβαση και διανέμονται οι κινήσεις σε όλο τον υπόλοιπο Δήμο.

Τα τελευταία χρόνια έχει ενισχυθεί ιδιαίτερα η ΒΑ πλευρά του, καθώς κατά μήκος των συνόρων του δημιουργήθηκαν τρεις σταθμοί του Μετρό, διευκολύνοντας έτσι την πρόσβαση στις συγκεκριμένες περιοχές, σε αντίθεση με το ΝΑ κομμάτι το οποίο μειονεκτεί στη σύνδεση με τα ΜΣΤ.

Στο κομμάτι αυτό βρίσκεται και ο Ασύρματος.

2. Από το 1830 μέχρι το 1963

Για να μπορέσει να κατανοηθεί το πόσο σημαντικό ρόλο κατέχει στο σύνολο του Δήμου Αγίου Δημητρίου ο Ασύρματος, θα γίνει μια αναδρομή στο παρελθόν, και στον τρόπο με τον οποίο δημιουργήθηκε ο Πολεοδομικός Χάρτης του Αγίου Δημητρίου.

1830 Χωριό Μπρακάμι

Κατά τη διάρκεια της Τουρκοκρατίας ολόκληρη σχεδόν η περιοχή της Αττικής περιέρχεται στα χέρια των κατακτητών. Οικονομικά ισχυροί Τούρκοι γίνονται ιδιοκτήτες τεράστιων εκτάσεων, των επονομαζόμενων τσιφλικιών.

Το Μπρακάμι δεν αποτελεί εξαίρεση. Το συναντάμε μαζί με την περιοχή των Κάτω Τραχώνων (προσδιορίζεται ανάμεσα σε Μπρακάμι, Καρρά (Ηλιούπολη), Υμηττό, Χασάνι (Ελληνικό) και Πανί (Άλιμο) ως τσιφλίκι του Οθωμανού μουφτή Χαμζά.

1871 Μεγαλοϊδιοκτησίες

Η αρχή της ιστορίας για το Χωριό Μπρακάμι μπορεί να τοποθετηθεί ακριβώς εδώ. Το έτος 1830, όταν οι Μεγάλες Δυνάμεις, στις 3 Φεβρουαρίου, στη συνδιάσκεψη του Λονδίνου, υπογράφουν το Πρωτόκολλο της Ανεξαρτησίας.

Με την απόφαση αυτή δίνεται το δικαίωμα στους Οθωμανούς ιδιοκτήτες γης στην Αττική και την Εύβοια να τις πωλήσουν μέσα σε διάστημα ενός έτους. Για το λόγο αυτό ξεκινά άμεσα μια διαδικασία αγοροπωλησίας κάθε έκτασης είτε ιδιωτικού (κατοικήσιμες εκτάσεις) είτε δημόσιου (δάση, ρέματα) χαρακτήρα.

Το Ελληνικό κράτος είναι απών καθώς δεν έχει τη δυνατότητα να συμμετέχει. Έτσι ολόκληρη σχεδόν η Αττική περιέρχεται στα χέρια συγκεκριμένων προσώπων που αγοράζοντας τεράστιες εκτάσεις γης γίνονται μεγαλοϊδιοκτήτες και αποκτούν τον οικονομικό και πολιτικό έλεγχο ολόκληρων περιοχών. Ανάμεσα στις εκτάσεις που πωλήθηκαν βρίσκεται και η περιοχή του Μπρακαμίου.

1900

Πρώτος Οικισμός

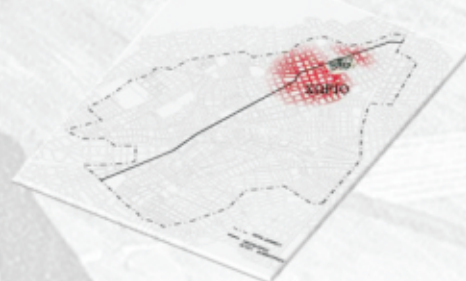
Η εικόνα της πόλης το 1830 ήταν εικόνα ερήμωσης. Οι περισσότεροι κάτοικοι την είχαν εγκαταλείψει κατά τη διάρκεια του αγώνα καταφεύγοντας στην επαρχία.

Η προοπτική μεταφοράς όμως της πρωτεύουσας του νέου κράτους στην Αθήνα, άλλαξε τα δεδομένα και δημιούργησε ελπίδες για μια καλύτερη ποιότητα ζωής σε αυτή.

Επιπλέον οι νέοι μεγαλοιδιοκτήτες έδιναν ακόμη ένα κίνητρο για εσωτερική μετανάστευση κάνοντας ελκυστικότερη την Αττική, καθώς πρόσφεραν εργασία στα κτήματά τους. Το γεγονός αυτό ήταν που έφερε και στο Μπραχάμι μέρος των νέων αυτών οικιστών της Αθήνας, οι περισσότεροι εκ των οποίων διέμεναν και δούλευαν στα κτήματα των μεγαλοιδιοκτητών ενώ υπήρχαν και κάποιοι οι οποίοι κατάφεραν να αποκτήσουν γρήγορα ιδιόκτητες εκτάσεις και κατοικίες.

Έτσι το 1900 συναντάμε τον πρώτο οικισμό του Αγίου Δημητρίου με λίγα μικρά ισόγεια κτίσματα στη σημερινή περιοχή του Δημαρχείου.

1925

Αλλαγή Χαρακτηριστικών Ιδιοκτησίας

Μια νέα εποχή για το Μπραχάμι η οποία θα επηρεάσει και θα αλλάξει σημαντικά τα συνολικά φυσιογνωμικά χαρακτηριστικά του, ξεκινά με αφορμή τη Μικρασιατική καταστροφή, η οποία φέρνει στην Αθηναϊκή πρωτεύουσα χιλιάδες πρόσφυγες.

Οι απαιτήσεις που δημιουργήθηκαν ήταν αναμενόμενο να είναι πολλές κυρίως όσον αφορά την ανάγκη για στέγαση. Ο Δήμος Αθηναίων αδυνατούσε να αντιμετωπίσει τα αυξημένα προβλήματα που δημιουργήθηκαν. Μια από τις λύσεις που δόθηκαν ήταν το Διάταγμα της 16/02/1925 με το οποίο πολλοί από τους μέχρι τότε συνοικισμούς του δήμου αυτονομούνται διοικητικά και μετατρέπονται σε κοινότητες. Το Διάταγμα αυτό επηρεάζει άμεσα και το Μπραχάμι το οποίο ορίζεται ως έδρα κοινότητας.

Ο συνοικισμός του Μπραχαμίου την περίοδο αυτή δεν είχε μπει ακόμη στη φάση της αστικής αξιοποίησης της ακίνητης ιδιοκτησίας. Ήταν εκτός σχεδίου στο μεγαλύτερο μέρος του και φτωχός σε υποδομές, γεγονός που κρατούσε χαμηλά την αγοραστική αξία της γης στην περιοχή. Το γεγονός αυτό σε συνδυασμό και με άλλους παράγοντες όπως η αραυή

δόμηση, οι διαθέσιμες εκτάσεις, η κοντινή απόσταση από το κέντρο αυξάνουν τη ζήτηση στην αγορά γης. Επιπλέον οι κρατικοί προφυγικοί συνοικισμοί που δημιουργήθηκαν δεν επαρκούσαν γεγονός που αύξανε τη ζήτηση για φθηνά οικόπεδα.

Η κατάσταση αυτή οδήγησε στην άνθιση της ακανόνιστης οικοπεδοποίησης καθώς οι περισσότεροι από τους μεγαλοιδιοκτήτες περιοχών όπως αυτοί στο Μπραχάμι θέλησαν να εκμεταλλευτούν τη ζήτηση που δημιουργήθηκε και άρχισαν να «κόβουν» τις εκτάσεις που κατείχαν ακόμη και αυτές που ο χαρακτήρας τους ήταν περισσότερο δημόσιος παρά ιδιωτικός (άλλωστε τις κατείχαν νόμιμα βάση των αγοροπωλησιών του 1830-1831). Αξίζει λοιπόν να σημειώσουμε πως ανάμεσα στις εκτάσεις που κόπηκαν και πωλήθηκαν στον Μπραχάμι, ανήκαν και παραρεμάτιες περιοχές (όπως στο ρέμα της Πικροδάφνης) για τις οποίες υπάρχουν ακόμη και σήμερα τίτλοι ιδιοκτησίας. Έτσι γύρω στο 1930 η ιδιοκτησία της γης αλλάζει μορφή. Από τα μεγάλα κτήματα περνάμε σχεδόν ακαριαία σε μικρά οικόπεδα των 100 και 120 τ.μ. . Οι μεγαλοιδιοκτήτες εξαφανίζονται και η γη περνάει στα χέρια των πολλών.

1947

Κοινότητα

Το 1936 έχουμε την πρώτη ένταξη στο σχέδιο πόλης του αρχικού οικισμού, ενώ παράλληλα το Μπραχάμι συνεχίζει να προσελκύει νέους κατοίκους με αποτέλεσμα το 1947 να χαρακτηριστεί επίσημα Κοινότητα. Ο πληθυσμός αυξάνει συνεχώς με αποτέλεσμα να δημιουργούνται και νέες συνοικίες με γρήγορο ρυθμό προς τις περιοχές Περιβολάκι, Ανθέων, Σούλι και Αγρίλης χωρίς να είναι όμως ενταγμένες στο σχέδιο πόλης.

1963

Δήμος Αγίου Δημητρίου

Εντάσσονται αργότερα την περίοδο 1958 - 1962 όντας όμως ήδη οικοδομημένες. Ο πληθυσμός μέσα σε μια δεκαετία έχει τετραπλασιαστεί. Από 4621 κατοίκους σε 22365, με αποτέλεσμα το 1963 να εγκριθεί η μετατροπή της κοινότητας σε δήμο, ενώ παράλληλα οι συνοικισμοί συνεχίζουν να επεκτείνονται και να οικοδομούνται χωρίς πολεοδομικό σχεδιασμό στις περιοχές του Αγίου Κωνσταντίνου της Κοψαχείλας και του Ασυρμάτου.

1925

1947

1963

Στις αεροφωτογραφίες μπορούμε να δούμε την πύκνωση του αστικού ιστού στη διασταύρωση της Λ. Βουλιαγμένης με την Αγίου Δημητρίου.

Φαίνεται ξεκάθαρα τόσο η πύκνωση όσο και ο ακανόνιστος τρόπος δόμησης.

Η ανοικοδόμηση μετά το 1963

Ανάπτυξη τοπικής αγοράς

Διανοξη δρόμων

Οι μονοκατοικίες αντικαθίστανται από διώροφα κτίσματα.

Διάνοξη Λεωφόρου Αγίου Δημητρίου

Ανοικοδόμηση περιοχής Αγίου Κωνσταντίνου

Η δυναμική των απαιτήσεων που δημιουργούνταν ήταν μεγαλύτερη της δυναμικής των έργων που πραγματοποιούνταν.

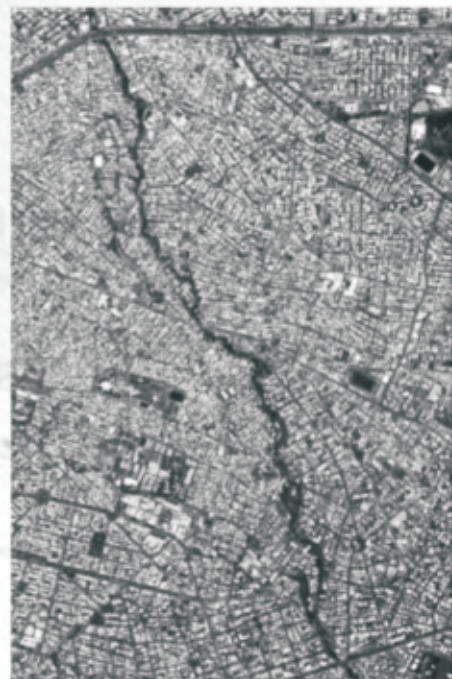
3. Από το 1963 μέχρι σήμερα

1960

1973

2013

Στις αεροφωτογραφίες που παρατίθενται βλέπουμε ξεκάθαρα τον τρόπο και ρυθμό ανάπτυξης του αστικού ιστού από το 1960 και έπειτα.

Παρατηρούμε λοιπόν πως η απουσία του κράτους στις αγοροπωλησίες του 1830 συνετέλεσε στη διαμόρφωση του πολεοδομικού υπόβαθρου του Δήμου Αγίου Δημητρίου.

Δομημένο - Αδόμητο

Η δόμηση με έλλειψη Πολεοδομικού Σχεδίου οδήγησε σε μια άναρχα πυκνοδομημένη περιοχή ακόμη και μέσα σε παραρεμάτιες περιοχές (εικ.1)

Δίκτυο Οδών

Η ακανόνιστη οικοπεδοποίηση όρισε ένα μη λειτουργικό δίκτυο οδών και πεζοδρόμων με προβλήματα κυκλοφορίας (Εικ.2) και χωρικής οργάνωσης (Εικ.3).

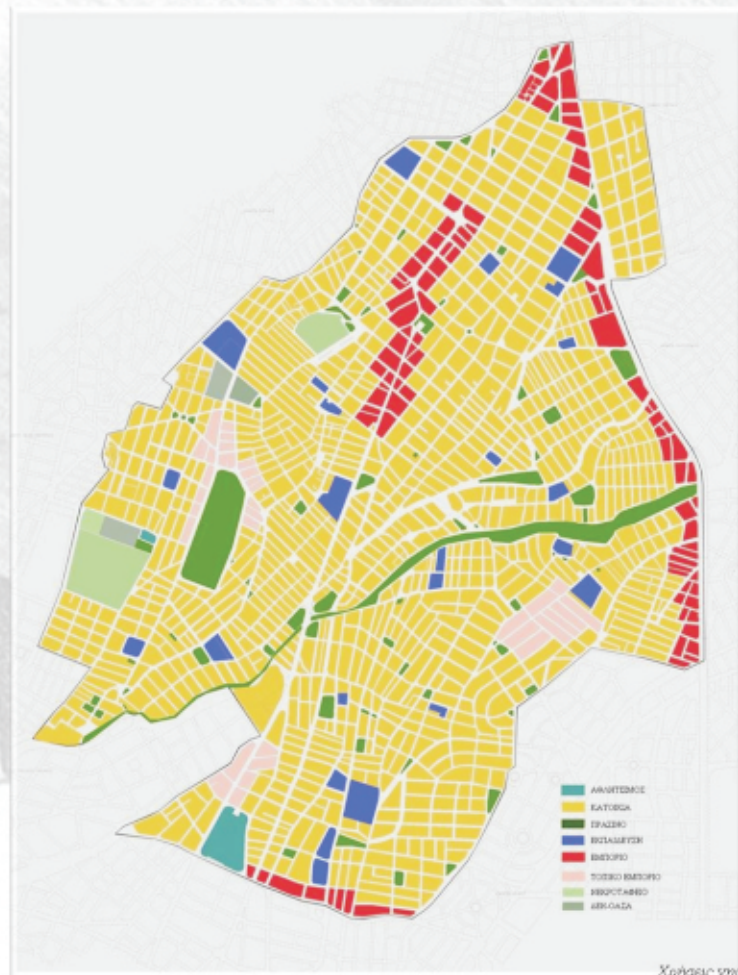
Εικ. 1

Εικ. 2

Εικ. 3

Ολόκληρος ο Δήμος χαρακτηρίζεται από κατοικίες οι οποίες σε κάποιες περιπτώσεις περιλαμβάνουν στο ισόγειο μικρές εμπορικές λειτουργίες όπως συνεργεία και φιλικατζίδικα.

Το εμπόριο αναπτύσσεται κατά κύριο λόγο αξονικά της Λ. Αγίου Δημητρίου στο ύψος του πρώτου οικισμού καθώς και κατά μήκος της Λ. Βουλαγαμένης.

Τοπικό εμπόριο συναντάμε στην περιοχή του Ασυρμάτου, στο Σούλι και στον Αγρίλη. Δυστυχώς όμως σήμερα όλες αυτές οι αγορές έχουν εξασθενήσει λόγω της κατασκευής και λειτουργίας του μεγάλου εμπορικού κέντρου 'MALL' δίπλα στο σταθμό του Μετρό του Αγίου Δημητρίου.

Εικ. 4

Εικ. 5

Η έλλειψη χώρων πρασίνου είναι ένα ακόμη αποτέλεσμα των αγοροπωλησιών του 1830. Οι χώροι πρασίνου είναι μικρά κομμάτια γης διασπαρμένα σε όλη την έκταση του Δήμου πολλά εκ των οποίων εγκαταλελειμμένα (Εικ.4).

Όμως μέσα σε όλα αυτά ο Δήμος Αγίου Δημητρίου διαθέτει δύο σημαντικά στοιχεία. Το Ρέμα της Πικροδάφνης (Εικ.5) για το οποίο έχουν γίνει και συνεχίζουν να γίνονται συζητήσεις και προτάσεις ως προς την αξιοποίηση του καθώς και η έκταση του Ασυρμάτου.

Χώροι τους οποίους αν εκμεταλλευτεί κατάλληλα θα δώσει πνοή ζωής στους κατοίκους καθώς και έναν τελείως διαφορετικό χαρακτήρα στο Δήμο.

4. Η περιοχή Ασυρμάτου

1939

1945

1952

Η περιοχή του Ασυρμάτου έως το 1945 αποτελούσε γεωργική έκταση. Λίγο πριν το τέλος του δεύτερου παγκοσμίου πολέμου (1949) οι Αγγλικές δυνάμεις εγκαθιστούν δίκτυο ασυρμάτων επικοινωνιών στην περιοχή του Μπραχαμίου. Η συγκεκριμένη βάση ασυρμάτων είχε καθοριστικό ρόλο στις επικοινωνίες των συμμάχων ιδίως την περίοδο του εμφυλίου πολέμου (1946-1949). Με τη λήξη του πολέμου οι εγκαταστάσεις παραδόθηκαν προς χρήση στο Ελληνικό κράτος. Το 1952 απαλλοτριώθηκε η σχετική έκταση 75 στρεμμάτων, για την εγκατάσταση του Κέντρου Εκπομπών Νέας Σμύρνης (ΚΕΝΣ), ευρύτερα γνωστό ως <Ασύρματος>. Στην συγκεκριμένη έκταση, αναπτύχθηκε αρχικά το Κέντρο Εκπομπών του Α/Δ Ελληνικού και στη συνέχεια εγκαταστάθηκε πλήθος λειτουργιών τόσο της Πολεμικής Αεροπορίας όσο και άλλων υπηρεσιών και φορέων του Δημοσίου, όπως του Υπουργείου Δημοσίας Τάξης, του Υπουργείου Εξωτερικών και της Υπηρεσίας Πολιτικής Αεροπορίας. Για μεγάλο διάστημα βοηθούσαν την επικοινωνία των πλοίων του πολεμικού ναυτικού. Στην συνέχεια αξιοποιήθηκαν από την ΥΠΑ λόγω της γεινιάσης με το αεροδρόμιο του Ελληνικού, ενώ παράλληλα λειτουργούσε στο λόφο και μετεωρολογικός σταθμός.

1969 Βοιωτικός Περιφερειακός Δρόμος

1972 Οπισθητή Ανάπτυξη

1979 Απόπειρες Παραμβάσεων

1983 Έναρξη Διαμορφώσεων Βόρειο Τμήματος

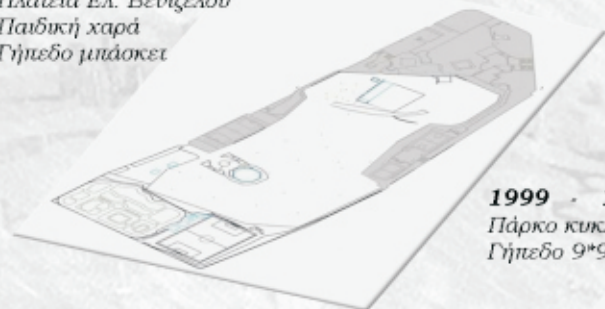
Στο διάστημα αυτό της λειτουργίας των υπηρεσιών αυτών γίνονται διάφορες επεμβάσεις στο εσωτερικό κυρίως για εξυπηρέτηση των λειτουργιών, ενώ παράλληλα αυξάνεται και ο αστικός ιστός.

Γύρω στο 1980 παύουν οι λειτουργίες και από τότε κύριο μέλημα του Δήμου ήταν να περιέλθει στην ιδιοκτησία του .

Παραχωρήσεις Εκτάσεων σε Δήμο

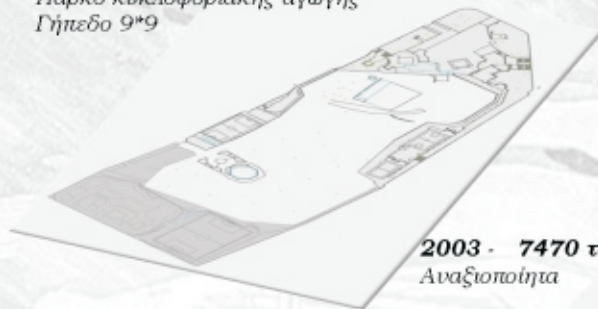
1983 - 18971,73 τ.μ.

Πλατεία Ελ. Βενιζέλου
Παιδική χαρά
Γήπεδο μπάσκετ

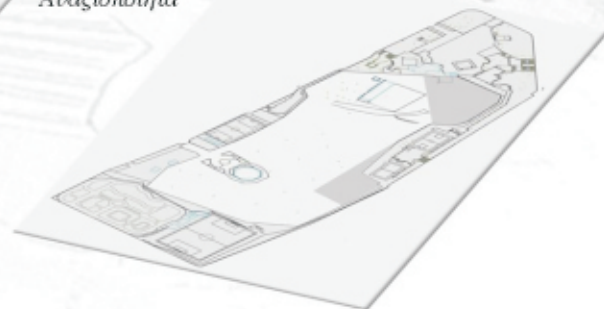
1999 - 11543,73 τ.μ.

Πάρκο κυκλοφοριακής αγωγής
Γήπεδο 9*9

2003 - 7470 τ.μ.

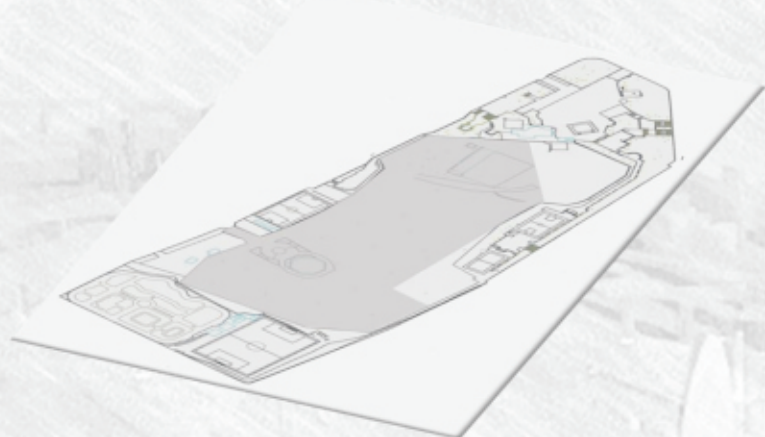
Αναξιοποίητα

Οι συνεχείς πιέσεις που άσκησε ο Δήμος Αγ. Δημητρίου, έφεραν το επιθυμητό αποτέλεσμα.

Η Πολεμική Αεροπορία, αλλά και οι λοιποί εγκατεστημένοι Δημόσιοι Φορείς και Υπηρεσίες, ανταποκρινόμενοι σε αιτήματα του Δήμου Αγ. Δημητρίου, προέβησαν στη σύμπτυξη των εγκαταστάσεων τους και μετά από διαδοχικές αποδεσμεύσεις κατά τα έτη 1983, 1997 και 2003, παραχωρήθηκε στο Δήμο συνολικά έκταση περίπου 42 στρεμμάτων για τη δημιουργία χώρων αθλητισμού, πρασίνου και αναψυχής.

2011 - 32000 τ.μ.

Ο Δήμος Αγίου Δημητρίου προχώρησε με την ίδια πολιτική και για την υπόλοιπη έκταση. Έτσι με σχετικές του επιστολές είχε αιτηθεί την παραχώρηση και του εναπομεινάντα χώρου έκτασης περίπου 32 στρεμμάτων. Κατόπιν τούτου η Πολεμική Αεροπορία, προσκάλεσε τους λοιπούς φορείς με εγκατεστημένες χρήσεις στον Ασύρματο να επανεξετάσουν την χρήση του χώρου και να το αποδεσμεύσουν σε περίπτωση που δεν το χρειάζονται.

Η ΕΛ.ΑΣ. απαντώντας στο σχετικό έγγραφο που της απέστειλε η Π.Α. αποδέσμευσε το χώρο, και γνωστοποίησε πώς ήδη έχει μεταφέρει από τον χώρο του Ασυρμάτου (ΚΕΝΣ) τον εγκατεστημένο εξοπλισμό της. Το ίδιο έπραξε και η Υπηρεσία Πολιτικής Αεροπορίας.

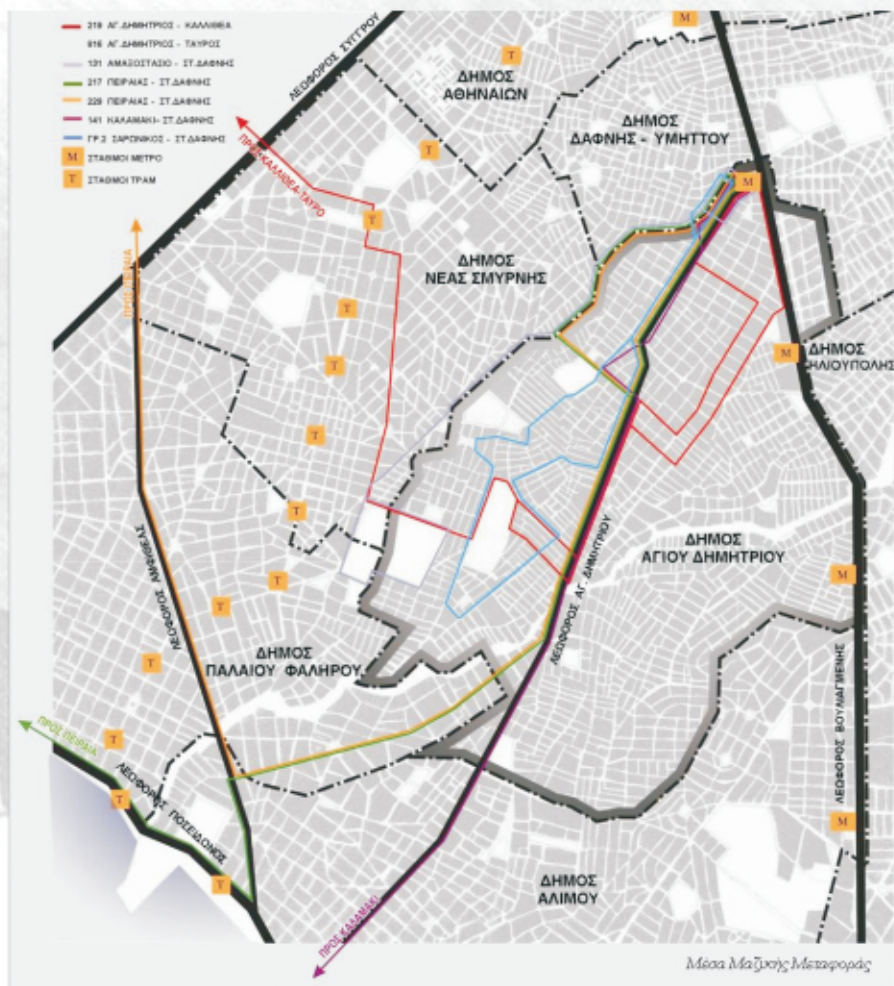
Με αφορμή την αποδέσμευση του χώρου από τους προαναφερθέντες φορείς, η Πολεμική Αεροπορία προσπάθησε να αδράξει την ευκαιρία και με το επιχείρημα πως έχει συγκροτήσει ομάδα αντιμετώπισης καταστροφών, ζήτησε την εκμετάλλευση του χώρου.

Τελικά με έγγραφο του στις 26/05/2011 το υπουργείο Εθνικής Αμύνης κοινοποιεί πως το Γενικό Επιτελείο Αεροπορίας παραχωρεί μέσω της Κτηματικής Εταιρείας του Δημοσίου τα 32 εναπομεινάντα στρέμματα του Ασυρμάτου στο Δήμο Αγίου Δημητρίου. Η μόνη προϋπόθεση ήταν το πέτρινο κτηριάκι που υπάρχει στον Ασύρματο να μην γκρεμιστεί, και να διαμορφωθεί μέσα εκεί, ένας πολιτιστικός μουσειακός χώρος ηλεκτρονικών συστημάτων Αεροναυτιλίας, ο οποίος θα είναι προσβάσιμος προς περιήγηση, σε όποιον επισκέπτεται τον Ασύρματο.

Όπως μπορούμε να παρατηρήσουμε η έκταση του Ασυρμάτου βρίσκεται σε μια αρκετά πυκνοδομημένη περιοχή ευρύτερης έκτασης πέραν των ορίων του Δήμου Αγίου Δημητρίου στην οποία οι πράσινοι χώροι είναι σχεδόν ανύπαρκτοι. Σεχωρίζουν το Άλσος της Νέας Σμύρνης, μια έκταση στην περιοχή των Τραχώων, το Ρέμα της Πικροδάφνης και ο Ασύρματος.

Η πρόσβαση στον Ασύρματο υστερεί από τα Μέσα Σταθερής Τροχιάς, αλλά εξυπηρετείται από αρκετές λεωφορειακές γραμμές οι οποίες τον συνδέουν με τους σταθμούς του Μετρό καθώς και με τις περιοχές του Καλαμακίου, του Περαϊά, της Καλλιθέας και του Ταύρου.

5. Προτάσεις Ανάπλασης 1999 - 2012

Η περιοχή του Ασυρμάτου έχει απασχολήσει αρκετά την επικαιρότητα και κατά διαστήματα έχουν γίνει διάφορες προτάσεις ως προς την Ανάπλασή του.

Το 1999 έγινε μια προκαταρκτική μελέτη επιχορηγούμενη από το Υπουργείο Πολιτισμού σε συνεργασία με το Δήμο για την μέχρι τότε έκταση που κατείχε ο Δήμος. Στη μελέτη αυτή προτεινόταν να κατασκευαστεί στο χώρο αυτό κτήριο στο οποίο θα λειτουργούσε το Πολιτιστικό Κέντρο του Δήμου.

Το Σεπτέμβριο του 2009 ο τότε δήμαρχος πρότεινε την αποδοχή της πρότασης της Πολεμικής Αεροπορίας για δημιουργία «στρατοπέδου – Κέντρο Αθλητισμού και Εκπαίδευσης Διασωστών Αεροπορίας», στο χώρο που ακόμη δεν είχε στην πλήρη κατοχή του ο Δήμος.

Η αντίληψη της διοίκησης ήταν η εξής: ο Ασύρματος και συγκεκριμένα τα 32 στρέμματα που απέμεναν δεν ανήκαν στο δήμο (τα 42 ήταν από πριν ιδιοκτησία του Δήμου και των Δημοτών), οπότε αφού δεν ήταν δικά τους, τους δινόταν η ευκαιρία, να τα εκμεταλλευτούν κατά το ήμισυ και να δημιουργηθούν εκεί αθλητικές εγκαταστάσεις ήπιας μορφής, όπως κολυμβητήριο, συνεδριακό κέντρο, στίβος και διάφορα άλλα, που θα χρησιμοποιούνταν και από τους δημότες του Αγίου Δημητρίου.

Η πρόταση αυτή δημιουργήσε αντιδράσεις και απορρίφθηκε στο σύνολό της.

Ως αντίδραση στην πρόταση αυτή το Νοέμβριο του 2009 δημιουργείται ένα κίνημα πολιτών επονομαζόμενο 'Ανοιχτή Συνέλευση - Πράσινο Ασύρματος για όλους Ανοιχτός' το οποίο καταλαμβάνει ένα από τα υπάρχοντα κτήρια στο χώρο του Ασυρμάτου, ξεκινά δέντροφυτεύσεις και κάνει την δική του πρόταση για τη διαμόρφωση του Ασυρμάτου.

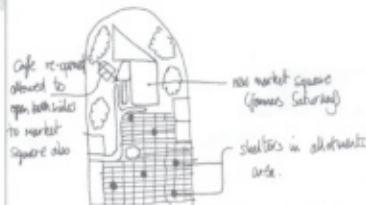
Πάρκο - Ελεύτερος χώρος Πρασίνου

6

Justin Smith (Arc-In-Form Architects)

Το νησί των μετεωρολογικών αγρών / Island of Weather Fields

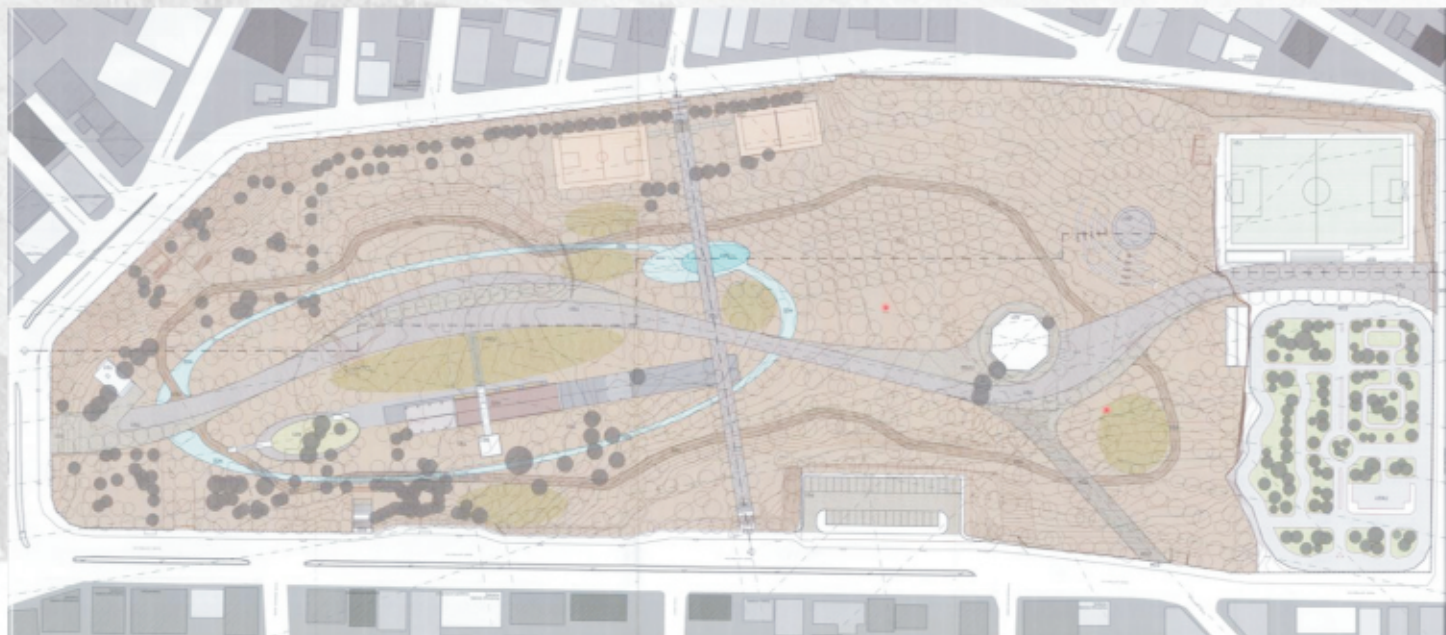
Justin Smith
Arc-In-Form Architects

Το 2011 στην έκθεση <imagine the city>, που έγινε με θέμα <Φαντάσου την πόλη σου, Άγιος Δημήτριος 2011> στις 4-13 Νοεμβρίου 2011, προτάθηκε από την αρχιτεκτονική ομάδα Arc-In-Form ο χώρος του Ασυρμάτου να γίνει ένα νησί μετεωρολογικών αγρών.

Η πρόταση θεωρούσε τον Ασύρματο ως ένα νησί χωρισμένο από μεγάλους δρόμους. Προτεινόταν όλος ο χώρος να επιστραφεί στους κατοίκους και να επιτρέπεται σε όποιον θέλει, η κηπουρική και η καλλιέργεια σε ένα κομμάτι γης το οποίο θα του κατανέμεται-παραχωρείται.

Ως τμήμα της υποδομής προτεινόταν μια καινούρια πλατεία, στη θέση της σημερινής πλατείας Ελευθερίου Βενιζέλου, η οποία θα εξυπηρετούσε την εβδομαδιαία αγορά των ντόπιων αγροτών ώστε να πωλούν ό,τι καλλιεργούν .

Το 2012 έγινε επίσημη μελέτη από την Τεχνική Υπηρεσία του Δήμου Αγίου Δημητρίου στην οποία προτείνεται η διαμόρφωση του χώρου με έντονη φύτευση και η δημιουργία μουσειακού χώρου.

6. Σημερινή Κατάσταση 2013 - 2014

Εικ. 7

Εικ. 8

Εικ. 9

Παρόλα αυτά ο χώρος του Ασυρμάτου παραμένει τελειώς ανοργάνωτος. Σήμερα εκτός από τα γήπεδα (Εικ.7) και το πάρκο κυκλοφοριακής αγωγής (Εικ. 8) που λειτουργούν συγκεκριμένες ώρες και μετά κλειδώνουν, η υπόλοιπη έκταση έχει αφεθεί στην τύχη της.

Η έκταση αυτή που θα μπορούσε να είναι υπόδειγμα πολυχώρου αναψυχής, κάτι που τόσο έχει ανάγκη ο Αγ. Δημήτριος διακρίνεται από έλλειψη φωτισμού, κατεστραμμένες παιδικές χαρές (Εικ.9), ένα εγκαταλελειμμένο δημοτικό κυλικείο που έχει γίνει καταφύγιο αστέγων (Εικ.10), εκτάσεις με γκαζόν που απαγορεύεται να πατήσεις, διάσπαρτα δέντρα και τέλος μία τοιμεντένια πλατφόρμα (Εικ.11) ως χώρος για τις πολιτιστικές εκδηλώσεις του φθινοπώρου. Από την άλλη η πρόσφατα παραχωρηθείσα έκταση χαρακτηρίζεται από χωματερές, σκουπίδια, ξεχασμένες κεραιές, ένα εγκαταλελειμμένο κτήριο (Εικ.12) και υποβάθμιση του πρασίνου. Αυτή την εικόνα αντικρίζουν όσοι επισκέπτονται ακόμη το συγκεκριμένο πάρκο το οποίο το βράδυ είναι απροσπέλαστο και γεμάτο κινδύνους.

Εικ. 10

Εικ. 11

Εικ. 12

7. Σημεία Ενδιαφέροντος

Μελετώντας και παρατηρώντας την περιοχή, και δεδομένου ότι όποιες παρεμβάσεις έχουν γίνει, έγιναν σταδιακά και όχι βάση ενός συνολικού σχεδιασμού, θεωρήσα πως πρέπει να γίνει μια μελέτη στο σύνολο της έκτασης εξαρχής, αγνοώντας τις περισσότερες λειτουργίες που υπάρχουν ήδη. Μελετώντας την περιοχή τα σημεία στα οποία επικεντρώθηκα περισσότερο ήταν τα εξής :

A. εσωτερικό - 2 πυρήνες

1. Θέα σε Υμητό και κάτω πόλη της κτηρίου

2. Διατηρητέο κτήριο

Β. προσβάσεις πεζών

Οι προσβάσεις των πεζών σε συσχέτιση
 α) με το Ρέμα της Πικροδάφνης καθότι μια μελλοντική επέμβαση ανάπλασής του θα δημιουργούσε ενδιαφέρουσες καταστάσεις εάν συνδεόταν με δίκτυο πεζοδρόμων και με τον Ασύρματο. (ενοποίηση 2 σημαντικών χώρων πρασίνου) και
 β) με την τοπική αγορά, η οποία θα μπορέσει να αποκτήσει άλλη δυναμική με την ανάπλαση του Ασυρμάτου.

1. Προσβαση από Ρέμα Πικροδάφνης

3. Προσβαση από τοπική αγορά

Γ. κινήσεις οχημάτων

3.

Είσοδος από Αγίου Δημητρίου

Ένα τρίτο στοιχείο αρχικά υπήρξε και η κίνηση των οχημάτων καθώς ο δρόμος περιμετρικά του Ασυρμάτου αποτελεί ουσιαστικά τη σύνδεση του Αγίου Δημητρίου με το Δήμο Νέας Σμύρνης. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα μια συνεχή ροή αυτοκινήτων που ειδικά τις ημέρες λειτουργίας της λαϊκής αγοράς στην περιοχή ή τις ημέρες που πραγματοποιούνται πολιτιστικές εκδηλώσεις στον Ασύρματο, να δημιουργείται κυκλοφοριακή συμφόρηση.

4.

Είσοδος προς Νέα Σμύρνη

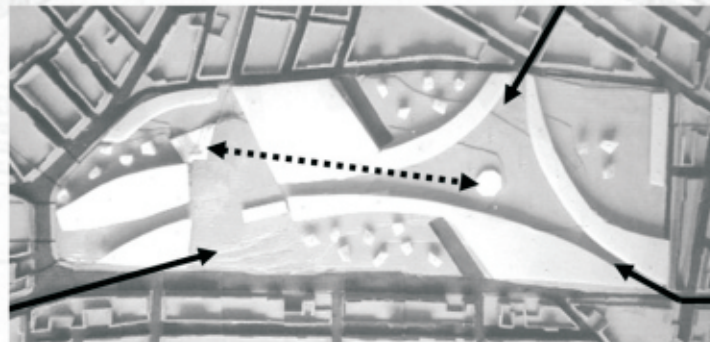
Σύνθεση και νέοι προβληματισμοί

Συνθέτοντας τα προηγούμενα στοιχεία δημιουργούνται δύο κυρίως χώροι στο εσωτερικό, ένας γύρω από το μουσείο και ένας στο ψηλότερο σημείο της έκτασης το οποίο έχει θέα στον Υμηττό, και τρεις βασικές εισόδους οι δύο σε συσχέτιση με το Ρέμα της Πικροδάφνης και η τρίτη σε συσχέτιση με την τοπική αγορά. Επιπλέον γίνεται απόπειρα για αποφυγή της κυκλοφοριακής συμφόρησης που αναφέραμε νωρίτερα να δημιουργηθεί ένας δρόμος ο οποίος ουσιαστικά περνά κάτω από την επιφάνεια του Ασύρματος.

Δεδομένου όμως ότι ζούμε σε μια εποχή η οποία οδεύει στη μείωση της κυκλοφορίας των οχημάτων καθώς και στο ότι η δημιουργία ενός τέτοιου δρόμου ουσιαστικά θα διχοτομούσε τον Ασύρματο η σκέψη αυτή απορρίφθηκε.

Αντιθέτως θέλησα να τονίσω τις τρεις εισόδους που δημιουργήθηκαν τονίζοντας ακόμη περισσότερο την τοπική αγορά και να δημιουργήσω μια εσωτερική σύνδεση των δύο πολιτιστικών χρήσεων που εντάσσω στο χώρο. Του Μουσείου και του θεάτρου.

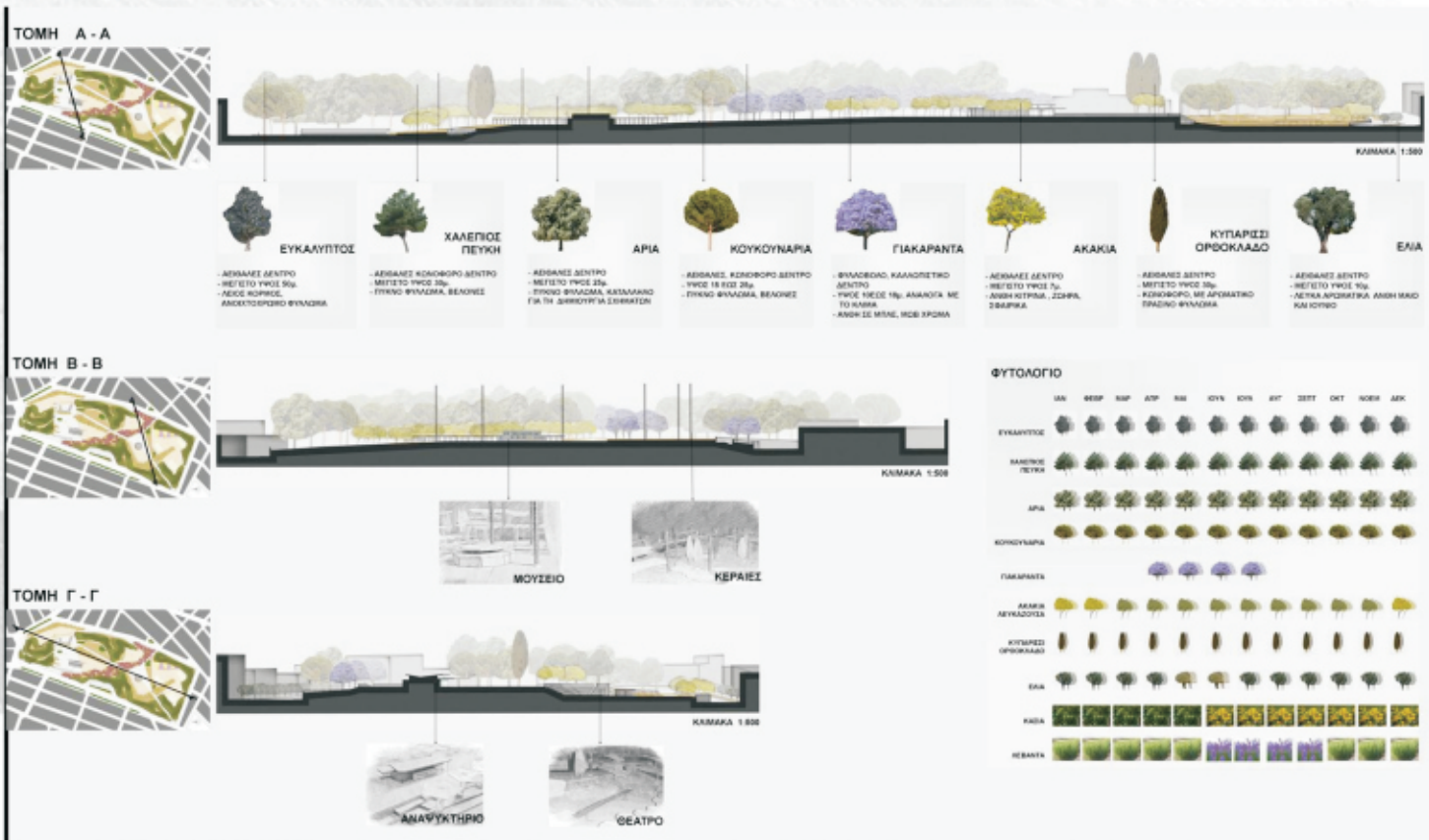
8. Πρόταση Επέμβασης - Επίπεδο Εδάφους

9. Πρόταση Επέμβασης - Γενικό Σχέδιο

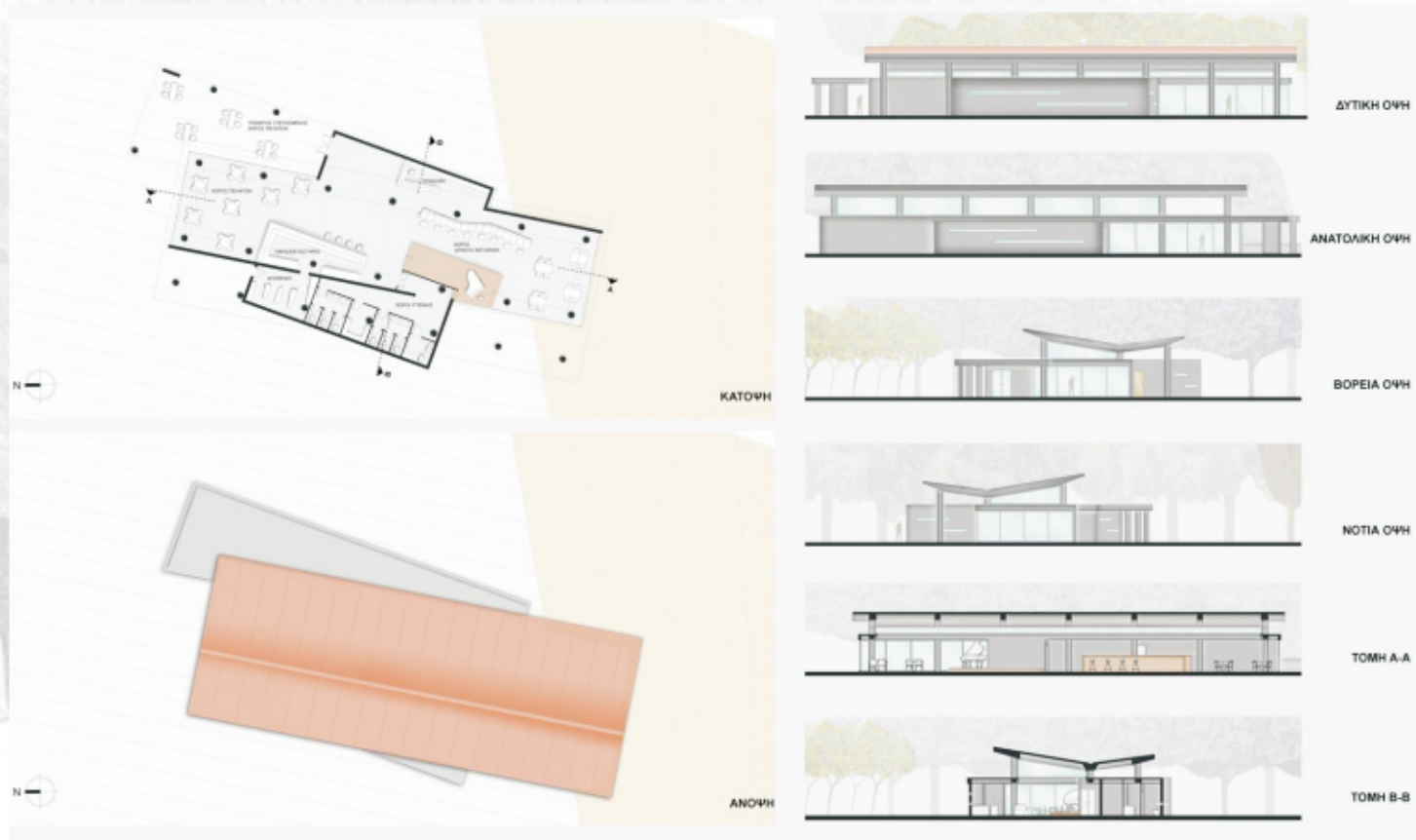
9. Πρόταση Επέμβασης - Τομές

11. Πρόταση Επέμβασης - Λεπτομέρειες

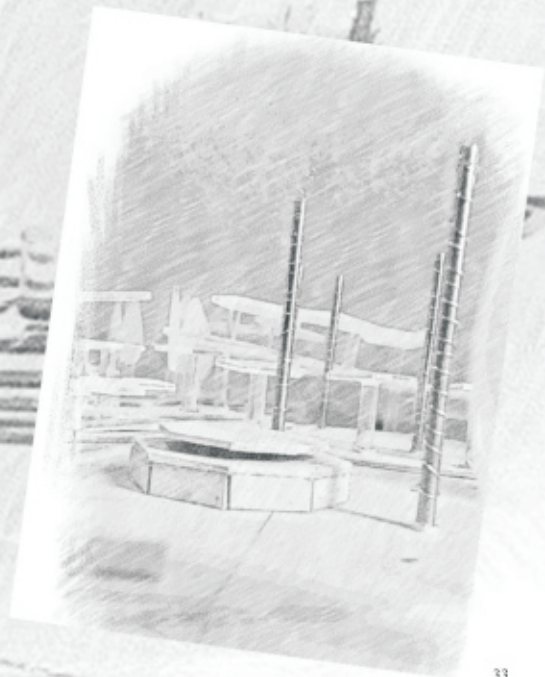

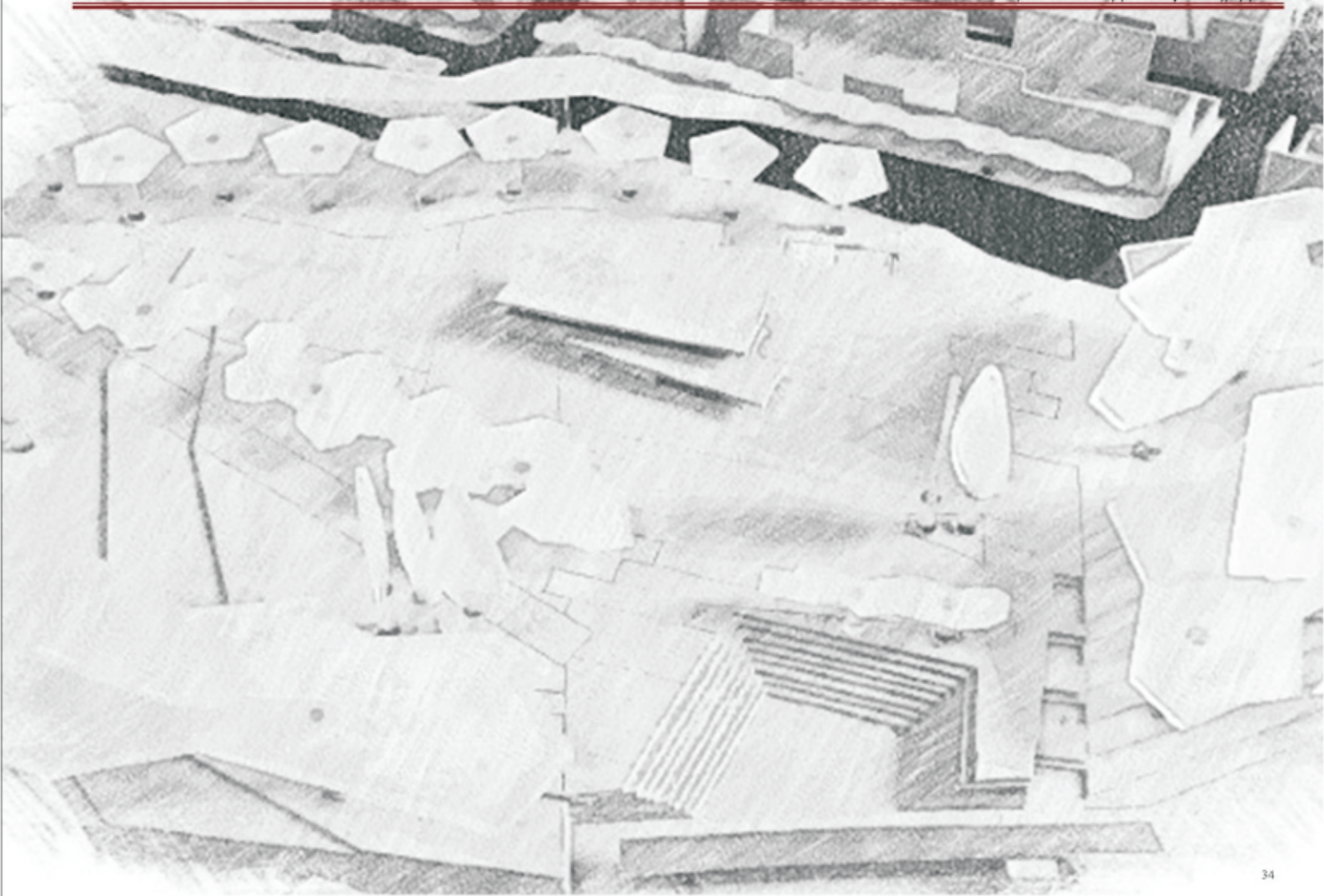
12. Πρόταση Επέμβασης - Αναψυκτήριο

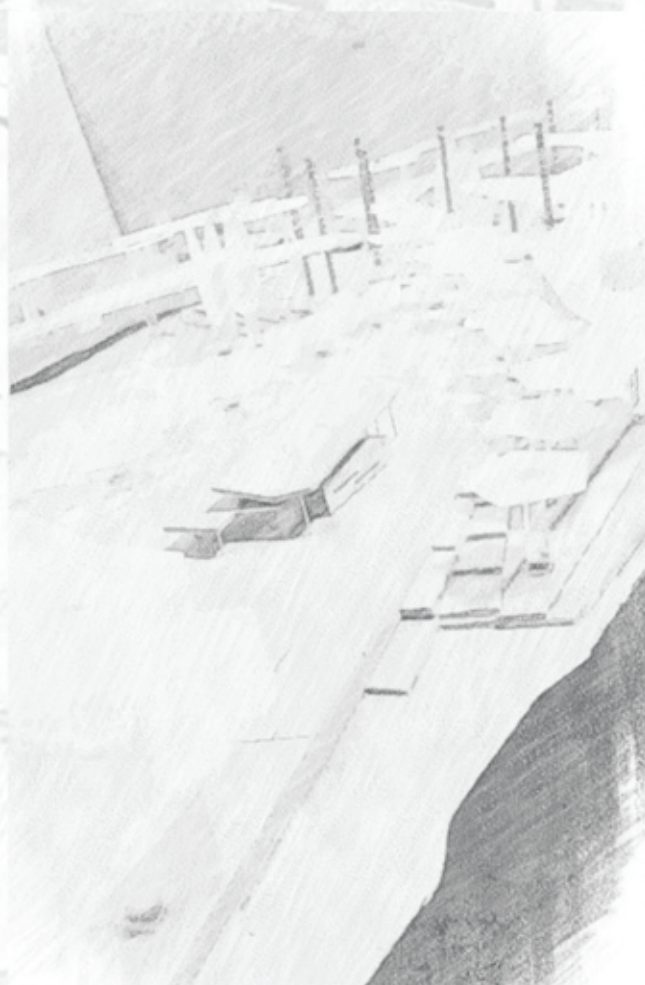

13. Η Οπτική της Φαντασίας

14. Η Οπτική της Πραγματικότητας

Παρά τα όσα διαδραματίζονται γύρω από τον Ασύρματο ακόμη η τύχη του δεν είναι γνωστή.

Μετά τις αλλαγές που έγιναν σε διάφορες δημόσιες υπηρεσίες η Κτηματική Εταιρεία Του Δημοσίου παραχώρησε τις τελικές διαπραγματεύσεις με το Δήμο στην Εταιρεία Ακινήτων του Δημοσίου η οποία μπλόκαρε το έγγραφο της ΚΕΔ του 2011 με το οποίο παραχωρείτο και η τελευταία έκταση του Ασυρμάτου στο Δήμο Αγίου Δημητρίου.

Για να πραγματοποιηθεί η παραχώρηση ζητά 1) χρηματικό αντίτιμο βάσει της αντικειμενικής αξίας, 2) δέσμευση πως η μελέτη ανάπλασης της Τεχνικής Υπηρεσίας του Δήμου θα υλοποιηθεί εντός 5ετίας και 3) δέσμευση πως θα μπορέσει ο Δήμος να σ'υntηρήσει την ανάπλαση αυτή. Σε διαφορετική περίπτωση θα προχωρήσει σε παραχώρηση του χώρου στο Ταμείο Αξιοποίησης της Ιδιωτικής Περιουσίας του Δημοσίου ώστε να προχωρήσει σε αποκρατικοποίηση του.